

Erisoodustuse hinna määramine ja maksustamine

„Erisoodustuse hinna määramise kord“ on kehtestatud Rahandusministri 13.01.2011 määrusega nr 2 (edaspidi *määrus*).

Kui erisoodustuseks on **osalusoptiooni võõrandamisel** saadud tulu, siis **loetakse erisoodustuse hinnaks osalusoptiooni turuhinna ja tööandjale makstud optioonipreemia vahe** (**määruse § 7 lg 1**).

Kui töötaja tööandjale optioonipreemiat ei maksnud, siis loetakse erisoodustuse hinnaks osalusoptiooni turuhind.

Kui erisoodustuseks on **osalusoptiooni alusvaraks oleva osaluse omandamisel** saadud tulu, siis **loetakse erisoodustuse hinnaks osaluse turuhinna ja realiseerimishinna vahe, millest on maha arvatud tööandjale makstud optioonipreemia** (**määruse § 7 lg 2**).

Seega kui optiooni andmisest ei ole möödunud 3 aastat ja optioon täidetakse (realiseeritakse), siis on tööandjal kohustus erisoodustusena maksustada töötaja poolt omandatud alusvaraks oleva osaluse

- ✓ turuhind või
- ✓ turuhind, millest on lahutatud töötaja tasutud optiooni täitmishind (realiseerimishind) ja/või optioonipreemia.

Praktikas on esinenud olukordi, kus kogu osalus (100%) tööandjas võõrandatakse (nn *full exit* olukord) ning optioonid lõpetatakse ja täidetakse (realiseeritakse) enne 3 aasta möödumist tingimusel, et **töötaja ei saa** optiooni lõpetamisel ja realiseerimisel enam **osalust, vaid osaluse väärtusele vastava rahalise väljamakse**. Seda seetõttu, et uus omanik (investor) omandab kogu osaluse (100%) ega jätkka optiooniprogrammiga. Kuna uus omanik ei kaasa töötajaid omanike ringi, siis ei ole põhjendatud ka osaluse vormistamine töötaja(te) nimele üksnes selleks, et see koheselt uuele omanikule (investorile) võõrandada. Maksuhaldur lähtub taolises olukorras tehingu sisust ja asub seisukohale, et **erisoodustusena ei maksustata rahalist väljamakset ulatuses, mis vastab optiooni hoidmise ajale**. Rahaline väljamakse, mis ületab optiooni hoidmise aega, maksustatakse erisoodustusena.

NÄIDE

Samuti on esinenud olukordi, kus **osaliselt osalus** (alla 100%) tööandjas võõrandatakse ja/või poolte kokkuleppel optiooni kasutamise õigusest ja täitmise kohustusest loobutakse ning töötajale tehakse rahaline väljamakse (makstakse hüvitist). Sel juhul maksustatakse rahaline väljamakse **täies ulatuses**

erisoodustusena.

Erisoodustus deklareeritakse TSD lisas 4 koodidel 4080–4083.

Kui töötaja täidab oma tööülesandeid Eestis ja tema töötasu maksustatakse nii tulumaksu kui ka sotsiaalmaksu ja -maksetega Eestis, siis kuulub ka töötajale tehtud erisoodustus maksustamisele tulu- ja sotsiaalmaksuga Eestis.

Kui mitteresidendist töötaja täidab oma tööülesandeid välisriigis ja tema töötasu maksustatakse nii tulumaksu kui ka sotsiaalmaksu või -maksetega välisriigis, siis ei kuulu ka töötajale tehtud erisoodustus maksustamisele Eestis. Tööandjal võib tekkida maksukohustus välisriigis.

Tulevikus kui töötajal tekib kasu väärtpaberite (omandatud osaluse) võõrandamisest, on tal õigus tööandja poolt **TuMS § 48** alusel erisoodustusena tulumaksuga maksustatud summa arvesse võtta väärtpaberite soetamismaksumusena (**TuMS § 38 lg 8**). Soetamismaksumuse arvestamisel on aluseks tööandja tõend.

NÄITEID ERISOODUSTUSE HINNA ARVUTAMISEST

Praktikas on esinenud olukordi, kus optsioonilepinguga on töötajal õigus optsioon realiseerida ja osalus omandada enne 3 aasta möödumist optsiooni lepingu sõlmimisest ning seda tingimusel, et töötaja tasub (hüvitab) optsiooni realiseerimisel tööandjale osaluse omandamisega seotud maksukohustuse.

Taolises olukorras kujuneb erisoodustuse hinna arvutuskäik vastavalt tööandja ja töötaja vahelisele kokkuleppele ning töötaja poolt tööandjale tasutud osaluse soetamismaksumusele. Maksukohustuse ja osaluse soetamismaksumuse arvutamiseks saab praktikast tuua kaks näidet.

Näide 1

Tööandja ja töötaja vahel on sõlmitud kokkulepe, et töötaja tasub tööandjale erisoodustuse hinnalt **arvestusliku** (n-ö hüpoteetilise) **maksusumma**. Näiteks:

- ✓ omandatud osaluse turuhind ehk erisoodustuse hind on 1000 eurot;
- ✓ töötaja tasub tööandjale erisoodustuse hinnalt 1000 eurolt arvestusliku maksusumma 705,13 eurot ($1000 \times 22/78 = 282,05$ eurot; $1282,05 \times 33\% = 423,08$ eurot; tulumaks 282,05 eurot + sotsiaalmaks 423,08 eurot = 705,13 eurot);
- ✓ kuna töötaja tasus (hüvitas) tööandjale 705,13 eurot, siis tööandja jaoks kujuneb maksustatav erisoodustus 294,87 eurot ($1000 - 705,13 = 294,87$);
- ✓ tööandja deklareerib ja tasub erisoodustuselt 294,87 eurolt tegeliku maksusumma

- ✓ 207,92 eurot ($294,87 \times 22/78 = 83,17$ eurot; $378,04 \times 33\% = 124,75$ eurot; tulumaks 83,17 eurot + sotsiaalmaks 124,75 eurot = 207,92 eurot);
- ✓ omandatud osaluse turuhind ehk erisoodustuse hind on 1000 eurot.

Töötajal on õigus arvestada osaluse soetamismaksumusena 1000 eurot, st tööandjale tasutud 705,13 eurot + erisoodustusena maksustatud 294,87 eurot.

Kui tulevikus töötaja müüb osaluse nt 2500 euro eest, siis tema kasu kujuneb $2500 - 1000 = 1500$ eurot.

Osaluse soetamismaksumus peab olema dokumentaalselt tõendatud ning oluline on, et tööandja annab töötajale erisoodustusena maksustatud summa kohta tõendi.

Näide 2

Tööandja ja töötaja vahel on sõlmitud kokkulepe, et töötaja tasub tööandjale erisoodustuse hinnalt **tegeliku maksusumma**. Näiteks:

- ✓ omandatud osaluse turuhind ehk erisoodustuse hind on 1000 eurot;
- ✓ maksustatav erisoodustus tööandja jaoks 586,47 eurot on leitav järgmiselt: 1000 eurot on erisoodustuse ja maksukulu summa kokku ehk protsentuaalselt 170,513% (erisoodustuse hind 1000 eurot ehk 100% + maksusumma erisoodustuselt 705,13 eurot ehk 70,513%); seega erisoodustus (100%) tööandja jaoks on $1000 \text{ eurot} \times 100\% \div 170,513\% = 586,47$ eurot;
- ✓ maksustatav erisoodustus tööandja jaoks on 586,47 eurot ning maksusumma sellelt on 413,53 eurot ($586,47 \times 22 \div 78 = 165,41$; $751,88 \times 33\% = 248,12$; tulumaks 165,41 eurot + sotsiaalmaks 248,12 eurot = 413,53 eurot);
- ✓ töötaja tasub (hüvitab) tööandjale erisoodustuse hinnalt 1000 eurot tegeliku maksusumma 413,53 eurot (1000 euro „seest“ 586,47 eurot arvutatud maksukohustus: $586,47 \times 22 \div 78 = 165,41$; $751,88 \times 33\% = 248,12$; tulumaks 165,41 eurot + sotsiaalmaks 248,12 eurot = 413,53 eurot);
- ✓ kuna töötaja hüvitas tööandjale 413,53 eurot, siis tööandja jaoks kujuneb maksustatav erisoodustus 586,47 eurot ($1000 - 413,53 = 586,47$);
- ✓ tööandja deklareerib ja tasub erisoodustuselt 586,47 eurot tegeliku maksusumma 413,50 eurot.

Töötajal on õigus arvestada osaluse soetamismaksumusena 1000 eurot, st tööandjale tasutud

413,53 eurot + erisoodustusena maksustatud 586,47 eurot.

Sarnaselt esimesele näitele, kui tulevikus töötaja müüb osaluse nt 2500 euro eest, siis tema kasu kujuneb $2500 - 1000 = 1500$ eurot.

Osaluse soetamismaksumus peab olema dokumentaalselt tõendatud ning oluline on, et tööandja annab töötajale erisoodustusena maksustatud summa kohta tõendi.

Mõlemad näited ja arvutuskäigud on praktikas võimalikud.

Viimati uuendatud 21.08.2026